

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-68-09

Druk nr 1989
Warszawa, 19 maja 2009 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz
o zmianie niektórych innych ustaw** wraz z
projektami aktów wykonawczych.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanej regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Prezes Rady Ministrów.

Z poważaniem

(-) Donald Tusk

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 234 po § 3 dodaje się § 3¹ w brzmieniu:

„§ 3¹. Pracodawca jest obowiązany przechowywać protokół ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy wraz z pozostałą dokumentacją powypadkową przez 10 lat.”;

2) w art. 235:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Pracodawca jest obowiązany niezwłocznie zgłosić właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu i właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy każdy przypadek podejrzenia choroby zawodowej.”,

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Obowiązek, o którym mowa w § 1, dotyczy także lekarza podmiotu właściwego do rozpoznania choroby zawodowej, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 237 § 1 pkt 6.”,

c) po § 2 dodaje się § 2¹ i 2² w brzmieniu:

„§ 2¹. W każdym przypadku podejrzenia choroby zawodowej:

1) lekarz,

2) lekarz dentyista, który podczas wykonywania zawodu powziął takie podejrzenie u pacjenta,

– kieruje na badania w celu wydania orzeczenia o rozpoznaniu choroby zawodowej albo o braku podstaw do jej rozpoznania.

§ 2². Zgłoszenia podejrzenia choroby zawodowej może również dokonać pracownik lub były pracownik, który podejrzewa, że występujące u niego objawy mogą wskazywać na taką chorobę, przy czym pracownik aktualnie zatrudniony zgłasza podejrzenie za pośrednictwem lekarza sprawującego nad nim profilaktyczną opiekę zdrowotną.”,

d) w § 3 pkt 1otrzymuje brzmienie:

„1) ustalić przyczyny powstania choroby zawodowej oraz charakter i rozmiar zagrożenia tą chorobą, działając w porozumieniu z właściwym państwowym inspektorem sanitarnym,”,

e) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Pracodawca jest obowiązany prowadzić rejestr obejmujący przypadki stwierdzonych chorób zawodowych i podejrzeń o takie choroby.”,

f) dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. Pracodawca przesyła zawiadomienie o skutkach choroby zawodowej do instytutu medycyny pracy, wskazanego w przepisach wydanych na podstawie art. 237 § 1¹ oraz do właściwego państwowego inspektora sanitarnego.”;

3) po art. 235 dodaje się art. 235¹ i 235² w brzmieniu:

„Art. 235¹. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy, zwanych „narażeniem zawodowym”.

Art. 235². Rozpoznanie choroby zawodowej u pracownika lub byłego pracownika może nastąpić w okresie jego zatrudnienia w narażeniu zawodowym albo po zakończeniu pracy w takim narażeniu, pod warunkiem wystąpienia udokumentowanych objawów chorobowych w okresie ustalonym w wykazie chorób zawodowych.”;

4) w art. 237:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób i tryb postępowania przy ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz sposób ich dokumentowania, a także zakres informacji zamieszczanych w rejestrze wypadków przy pracy,
- 2) skład zespołu powypadkowego,
- 3) wykaz chorób zawodowych,
- 4) okres, w którym wystąpienie udokumentowanych objawów chorobowych upoważnia do rozpoznania choroby zawodowej pomimo wcześniejszego zakończenia pracy w narażeniu zawodowym,
- 5) sposób i tryb postępowania dotyczący zgłaszania podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych,
- 6) podmioty właściwe w sprawie rozpoznawania chorób zawodowych,
 - uwzględniając aktualną wiedzę w zakresie patogenezy i epidemiologii chorób powodowanych przez czynniki szkodliwe dla człowieka występujące w środowisku pracy oraz kierując się koniecznością zapobiegania występowaniu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.”,

b) po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Rada Ministrów wskaże w drodze rozporządzenia instytut medycyny pracy, do którego pracodawca przesyła zawiadomienie o skutkach choroby zawodowej oraz termin, w którym ma ono być przesłane, mając na uwadze specjalizację instytutu oraz rodzaj prowadzonych w nim badań.”;

5) w art. 237¹ § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Pracownikowi, który uległ wypadkowi przy pracy lub zachorował na chorobę zawodową określoną w wykazie, o którym mowa w art. 237 § 1 pkt 3, przysługują świadczenia z ubezpieczenia społecznego, określone w odrębnych przepisach.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. Nr 199, poz. 1673, z późn. zm.³⁾) art. 4 otrzymuje brzmienie:

„Art. 4. Za chorobę zawodową uważa się chorobę określoną w art. 235¹ Kodeksu pracy.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. Nr 199, poz. 1674, z późn. zm.⁴⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Za chorobę zawodową uprawniającą do świadczeń przewidzianych w ustawie uważa się chorobę określoną w art. 235¹ Kodeksu pracy, powstałą przy wykonywaniu zajęć lub pracy, o których mowa w ust. 1 pkt 7 i 8.”;

2) w art. 11 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W sprawach zgłaszania i stwierdzania chorób zawodowych w stosunku do osób, które zachorowały na chorobę zawodową w związku z wykonywaniem zajęć lub pracy, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 7 i 8, stosuje się przepisy Kodeksu pracy oraz przepisy wydane na podstawie art. 237 § 1 pkt 3-6 Kodeksu pracy.”.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie z dniem 3 lipca 2009 r.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz ustawę z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1146, Nr 196, poz. 1660, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 166, poz. 1608 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252 i Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 68, poz. 610, Nr 86, poz. 732 i Nr 167, poz. 1398, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 133, poz. 935, Nr 217, poz. 1587 i Nr 221, poz. 1615, z 2007 r. Nr 64, poz. 426, Nr 89, poz. 589, Nr 176, poz. 1239, Nr 181, poz. 1288 i Nr 225, poz. 1672, z 2008 r. Nr 93, poz. 586, Nr 116, poz. 740, Nr 223, poz. 1460 i Nr 237, poz. 1654 oraz z 2009 r. Nr 6, poz. 33.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 83, poz. 760 i Nr 223, poz. 2217, z 2004 r. Nr 99, poz. 1001, Nr 121, poz. 1264, Nr 187, poz. 1925 i Nr 210, poz. 2135, z 2005 r. Nr 164, poz. 1366, z 2007 r. Nr 115, poz. 792, z 2008 r. Nr 228, poz. 1507 oraz z 2009 r. Nr 6, poz. 33 i Nr 22, poz. 120.

⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 83, poz. 760, Nr 96, poz. 874 i Nr 122, poz. 1143, z 2004 r. Nr 121, poz. 1264 i Nr 210, poz. 2135 oraz z 2005 r. Nr 164, poz. 1366.

UZASADNIENIE

Przedmiotowy projekt ustawy stanowi realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 czerwca 2008 r., P 23/07 (Dz. U. Nr 116, poz. 740), tym samym wypełniając obowiązek dostosowania do niego systemu prawa. W wyroku tym Trybunał orzekł o niezgodności:

- 1) art. 237 § 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.) w zakresie, w jakim nie określają wytycznych dotyczących treści rozporządzenia, oraz
- 2) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2002 r. w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznania i stwierdzenia chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach (Dz. U. Nr 132, poz. 115) – z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Trybunał Konstytucyjny odroczył utratę mocy obowiązującej przez powołane wyżej przepisy na 12 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

1. Stan prawny uznany za niezgodny z Konstytucją

Zgodnie z art. 92 ust. 1 Konstytucji, upoważnienie powinno szczegółowo określać podmiot właściwy do wydania rozporządzenia, zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu. Oznacza to, że upoważnienie zawarte w ustawie powinno być tak sformułowane, aby jednoznacznie dało się wskazać nie tylko to, kto ma prawo do wydania rozporządzenia oraz co ma być w tym rozporządzeniu uregulowane, ale także, w jaki sposób kwestie te mają być uregulowane.

Upoważnienie zawarte w art. 237 § 1 pkt 2 i 3 ustawy – Kodeks pracy (dalej K.p.) wskazuje Radę Ministrów, jako podmiot zobowiązany do określenia: wykazu chorób zawodowych (pkt 2), a także szczegółowych zasad postępowania dotyczących zgłaszania podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach (pkt 3). W upoważnieniu tym brak jednak wytycznych dotyczących treści rozporządzenia, a co więcej nie da się wskazać żadnych treści ustawowych, które mogłyby rolę tych wytycznych pełnić. Należy zauważyć, że mimo iż Konstytucja nie definiuje pojęcia „wytycznych”, to zgodnie z zaleceniami Trybunału zawartymi w ww. wyroku, powinno być ono rozumiane, jako wskazania co do kierunku merytorycznych rozwiązań, które mają znaleźć się w akcie wykonawczym.

Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę, że powyższe upoważnienie należy uznać za niezgodne z Konstytucją, mimo wypełniania przez nie dwóch z trzech warunków, wymienionych w art. 92 ust. 1 Konstytucji. Trybunał orzekł również, iż rozporządzenie w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznania i stwierdzenia chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach (dalej rozporządzenie w sprawie chorób zawodowych), jako że oparte na niekonstytucyjnej delegacji ustawowej, jest także niezgodne z Konstytucją.

2. Wytyczne do upoważnienia zawartego w art. 237 § 1

Mając na uwadze wyrok Trybunału Konstytucyjnego, niezbędne jest uzupełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 237 § 1 pkt 2 i 3 K.p. o wytyczne dotyczące treści rozporządzenia w sprawie chorób zawodowych. Norma upoważniająca, zawarta w art. 237 §1 pkt 2 i 3 K.p., zostaje uzupełniona o wytyczne wskazujące na potrzebę uwzględnienia wiedzy z zakresu patogenezy i epidemiologii chorób powodowanych przez czynniki szkodliwe dla człowieka, występujących w środowisku pracy, przy regulowaniu kwestii będących przedmiotem rozporządzenia.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, iż brak jest również wytycznych do § 1 pkt 1 w art. 237 K.p., zawierającego upoważnienie dla Rady Ministrów do określenia szczegółowych zasad postępowania przy ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz sposobu ich dokumentowania, a także zakresu informacji zamieszczanych w rejestrze wypadków przy pracy.

Zważywszy na konstytucyjne wymagania stawiane upoważnieniu do wydania rozporządzenia (art. 92 ust. 1 Konstytucji) niezbędne jest również uzupełnienie wytycznych do pkt 1. Tym samym brzmienie wytycznych uzupełniono o wyrazy „oraz kierując się koniecznością zapobiegania występowaniu wypadków przy pracy i chorób zawodowych”.

W projektowanej ustawie w art. 237 K.p. po § 1 dodaje się § 1¹, zawierający upoważnienie dla Rady Ministrów do wskazania instytutu medycyny pracy, do którego pracodawca przesyła zawiadomienie o skutkach choroby zawodowej oraz terminu, w którym to zawiadomienie ma być przesłane. Rada Ministrów wskaże ten instytut, mając na uwadze jego specjalizację oraz rodzaj prowadzonych w nim badań.

Dotychczasowe brzmienie art. 237 § 1 K.p. nie zawiera odpowiedniego upoważnienia dla Rady Ministrów w tym zakresie, przy czym rozporządzenie w sprawie chorób zawodowych ww. kwestię reguluje w § 9 ust. 2. Jak zaznaczono w uzasadnieniu do wyroku Trybunału Konstytucyjnego, mimo iż § 9 ust. 2 może być uznany za celowy, problematyka w nim zawarta powinna być tak uregulowana, aby czynić zadość zasadom określonym w Konstytucji.

3. Wprowadzenie do Kodeksu pracy zasadniczych rozwiązań z zakresu chorób zawodowych

Należy zgodzić się z treścią uzasadnienia do ww. wyroku Trybunału, gdzie powołując się na tezy zawarte w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, a także na zasady techniki prawodawczej wskazuje się, iż w świetle art. 92 ust. 1 Konstytucji niedopuszczalne jest „przesunięcie całej regulacji materialnoprawnej do rozporządzenia, przy całkowitym milczeniu w tym zakresie ustawy”. Norma materialnoprawna, szczególnie ta nakładająca na jednostkę (podmioty podobne) określone obowiązki, wpływając tym samym na jej pozycję prawną, powinna być uregulowana w ustawie. Jak zauważył Trybunał, im silniej norma ingeruje w kwestie podstawowe dla jednostki, tym pełniej powinna być ujęta w ustawie, a tym samym mniej miejsca pozostaje dla odesłań do aktów wykonawczych.

Projektowana ustawa proponuje wprowadzenie do K.p. zasadniczych rozwiązań, dotyczących problematyki chorób zawodowych, które w obecnym stanie prawnym regulowane są przez rozporządzenie w sprawie chorób zawodowych. Podkreślić należy, iż normy materialnoprawne, regulujące kwestie podstawowe dla danej problematyki należy umieszczać w akcie rangi ustawowej. Natomiast akt wykonawczy powinien „funkcjonalnie uzupełniać ustawę” (S. Wronkowska, [w:] S. Wronkowska, M. Zieliński, Komentarz do zasad techniki prawodawczej, Warszawa 2004, s. 230).

Tym samym do K.p. wprowadza się przepis stanowiący istotny element normy prawa materialnego wskazującej definicję pojęcia „choroby zawodowej”. Została ona sformułowana w sposób analogiczny do definicji wypracowanej w oparciu o przepisy rozporządzenia w sprawie chorób zawodowych, ze względu na jej przejrzystość oraz dobrą praktykę potwierdzoną przez linię orzecniczą sądów (m.in. wyrok NSA z dnia 7 czerwca 2006 r., sygn. akt II OSK 388/06, z dnia 9 stycznia 2007 r., sygn. akt II OSK 1039/06, z dnia 12 kwietnia 2007 r., sygn. akt VII SA/Wa 2467/06).

W konsekwencji powyższego, przez chorobę zawodową należy nadal rozumieć – chorobę wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy. Definicja choroby zawodowej zostaje umieszczona w dodawanym art. 235¹ ze względu na systematykę rozdziału VII, zatytułowanego „Wypadki przy pracy i choroby zawodowe”. W art. 235¹ przywołano pojęcie „narażenia zawodowego”, rozumianego jako czynniki szkodliwe dla zdrowia występujące w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy. Pojęcie to wprowadza się na potrzeby innych regulacji kodeksowych oraz uzupełniających je przepisów rozporządzenia, stanowiącego wykonanie upoważnienia zawartego w projektowanym art. 237 § 1 pkt 3 – 6 K.p.

Konieczne jest również dodanie do K.p. przepisu art. 235², regulującego możliwość rozpoznania choroby zawodowej u pracownika lub byłego pracownika bez względu na wcześniejsze zakończenie pracy w narażeniu zawodowym. Zważywszy na fakt, że norma materialnoprawna zawarta w tym przepisie kształtuje uprawnienia pracownika – przez wskazanie okoliczności decydujących o możliwości rozpoznania choroby zawodowej, powinna się ona znaleźć w akcie o randze ustawowej. Konsekwencją wprowadzenia powyższej regulacji do K.p. jest zamieszczenie w art. 237 § 1 odpowiedniego upoważnienia.

Należy zauważyć, że na tle obecnych rozwiązań przyjętych w rozporządzeniu w sprawie chorób zawodowych, dotyczących zgłoszenia podejrzenia oraz rozpoznania choroby zawodowej po zakończeniu pracy w narażeniu zawodowym (§ 2 ust. 2 oraz kolumny II tabeli – załącznik do ww. rozporządzenia), z jednej strony powstała luka w prawie, zaś z drugiej regulacja zawarta w kolumnie II tabeli stanowiącej załącznik do ww. rozporządzenia wykracza poza upoważnienie zawarte w art. 237 § 1 pkt 2 i 3 K.p.

Luka w prawie spowodowana jest ewidentną rozbieżnością, jaka zaistniała między postanowieniami kolumny II tabeli (wskazującymi „wymagany okres wystąpienia udokumentowanych objawów chorobowych, umożliwiający rozpoznanie choroby zawodowej mimo wcześniejszego zakończenia narażenia zawodowego”), a dyspozycją § 2 ust. 2 rozporządzenia w sprawie chorób zawodowych (odsyłającą do ww. tabeli w celu doprecyzowania okresu, w jakim może nastąpić zgłoszenie podejrzenia oraz rozpoznanie choroby zawodowej mimo wcześniejszego zakończenia pracy w narażeniu zawodowym). Jednocześnie, o ile dyspozycja § 2 ust. 2 mieści się w upoważnieniu z art. 237 § 1 pkt 3 K.p., stanowiąc element zasad postępowania, o tyle regulacja zawarta w kolumnie II tabeli, stanowiącej załącznik do ww. rozporządzenia, wskazując okres, w którym mają wystąpić udokumentowane objawy chorobowe, wykracza poza to upoważnienie, gdyż nie ma charakteru proceduralnego, lecz materialnoprawny. Problem ten został wyraźnie nakreślony w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 3 kwietnia 2007 r., sygn. akt II OSK 1614/06.

Projektowana ustawa przewiduje również wprowadzenie zmian do art. 235 § 1 i 2 K.p. oraz dodanie do tego artykułu § 2¹ i 2². Zgodnie z zaproponowanym brzmieniem art. 235 § 1 K.p., na pracodawcy ciążyć będzie obowiązek niezwłocznego zgłoszenia, do właściwego państwowego inspektora sanitarnego i właściwego okręgowego inspektora pracy, każdego przypadku podejrzenia choroby zawodowej. Ponadto zgodnie z § 2 tego artykułu taki obowiązek dotyczyć będzie także lekarza podmiotu właściwego do rozpoznania choroby zawodowej, o którym mowa w przepisach rozporządzenia w sprawie chorób zawodowych.

Wprowadzone w art. 235 § 1 K.p. zmiany uzasadnione są tym, iż pracodawcy nie przyznano bezpośrednio prawa w zakresie otrzymywania orzeczeń o rozpoznaniu lub braku podstaw do rozpoznania choroby zawodowej. Takie informacje pracodawca otrzymuje dopiero od inspektora sanitarnego, a więc od organu, który o tym fakcie jest powiadamiany przez jednostkę orzeczniczą. Dlatego też zasadne wydaje się, aby pracodawca zobowiązany był do zgłoszenia każdego przypadku podejrzenia choroby zawodowej, natomiast nie przypadków rozpoznania takiej choroby.

Z kolei zmiana art. 235 § 2 K.p., polegająca na nałożeniu obowiązku określonego w § 1 wyłącznie na lekarza podmiotu właściwego do rozpoznania choroby zawodowej, uzasadniona jest tym, iż w obecnym kształcie przepis ten nie spełnia postawionych przed nim celów. Faktem jest, że lekarze wskazani w art. 235 § 2 K.p., kierujący pracowników z podejrzeniem choroby zawodowej do jednostki uprawnionej do rozpoznania choroby zawodowej, w większości przypadków nie dokonują zgłoszenia podejrzenia choroby zawodowej właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy. W konsekwencji, ze względu na uchybienie proceduralne, sądy administracyjne uchylają decyzje administracyjne inspektorów sanitarnych i nakazują wszczęcie postępowań w sprawie stwierdzenia choroby zawodowej na nowo. Wydaje się więc zasadnym pozostawienie tego obowiązku tylko w odniesieniu do lekarza decydującego o rozpoznaniu choroby zawodowej.

Jednocześnie na lekarza oraz lekarza dentyście, który podczas wykonywania zawodu powziął podejrzenie choroby zawodowej, zgodnie z art. 235 § 2¹ K.p., nałożony zostaje obowiązek skierowania na badania w celu wydania orzeczenia o rozpoznaniu choroby zawodowej albo braku podstaw do jej rozpoznania, w każdym przypadku takiego podejrzenia. Nałożenie w sposób sformalizowany powyższego obowiązku, który już obecnie ma zastosowanie w praktyce, będzie stanowiło podstawy sprawnego działania lekarzy kierujących pacjentów z podejrzeniem choroby zawodowej do jednostki uprawnionej do rozpoznania choroby zawodowej. Działanie to zmierza równocześnie do ujednolicenia zakresu kompetencji lekarzy oraz lekarzy dentyistów w zakresie chorób zawodowych.

Po § 2¹ w art. 235 K.p. dodany został § 2² przyznający uprawnienie do zgłoszenia podejrzenia choroby zawodowej również pracownikowi lub byłemu pracownikowi, jeżeli podejrzewa, że występujące u niego objawy mogą wskazywać na taką chorobę.

Należy zauważyć, iż w obecnym stanie prawnym regulacja, dopuszczająca możliwość zgłoszenia podejrzenia choroby zawodowej przez wskazane wyżej podmioty, znajduje się w § 3 w ust. 2 rozporządzenia w sprawie chorób zawodowych. Prowadzi to do sytuacji, w której norma prawna zawarta w rozporządzeniu modyfikuje treść normy ustawowej, co niedopuszczalne jest nie tylko ze

względu na ogólnie przyjęte zasady poprawnej legislacji, ale także hierarchiczny układ źródeł prawa, wynikający z art. 87 Konstytucji.

Ponadto w świetle art. 66 ust. 1 Konstytucji wskazującego, iż obowiązki pracodawcy z zakresu zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy należy określić w ustawie, nakładanie tych obowiązków w drodze rozporządzenia jest niedopuszczalne. Niemniej jednak wbrew tej konstytucyjnej zasadzie pracodawca został obciążony, przez rozporządzenie w sprawie chorób zawodowych, obowiązkiem zgłoszenia podejrzenia choroby zawodowej (§ 3 ust. 1), a także obowiązkiem przesłania do wskazanego instytutu medycyny pracy oraz właściwego inspektora sanitarnego zawiadomienia o skutkach choroby zawodowej (§ 9 ust. 2). Również na ten problem zwracał uwagę Trybunał Konstytucyjny, podkreślając iż w kwestionowanym rozporządzeniu Rady Ministrów znajdują się regulacje niemające jedynie wykonawczego charakteru, lecz takie, które po pierwsze wykraczają poza ramy upoważnienia ustawowego, a po drugie regulują istotne kwestie materialnoprawne.

Tym samym, mając na celu zapewnienie zgodności regulacji z zakresu chorób zawodowych z art. 66 ust. 1 Konstytucji, projekt ustawy przewiduje dodanie § 5 do art. 235 K.p., nakładającego na pracodawcę obowiązek przesłania do wskazanego instytutu medycyny pracy oraz właściwego inspektora sanitarnego zawiadomienia o skutkach choroby zawodowej. Natomiast w rozporządzeniu w sprawie chorób zawodowych uregulowano jedynie kwestię wskazania odpowiedniego instytutu medycyny oraz terminu, w jakim to zawiadomienie ma być przekazane.

W projektowanej ustawie przewidziano także zmianę brzmienia art. 235 § 3 i 4 K.p., ma on jednak charakter wyłącznie porządkujący. Przeredagowanie § 3 art. 235 K.p., polegające na zastąpieniu wyrazów „właściwy organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej” wyrazami „właściwy państwowy inspektor sanitarny” ma na celu ujednolicenie terminologii stosowanej w K.p., przy czym zauważyć należy, iż analogicznego zastąpienia ww. wyrazów dokonano w projektowanym § 1 i 5 art. 235 K.p. Natomiast w przypadku § 4, zmiana uzasadniona jest faktem, iż zachorowanie nie zawsze stanowi podstawę do stwierdzenia choroby zawodowej. Dlatego też w § 4 ww. artykułu wskazano na rejestr obejmujący przypadki stwierdzonych chorób zawodowych oraz podejrzeń o takie choroby.

W związku ze zmianą przepisu upoważniającego zawartego w art. 237 § 1 K.p. również art. 237¹ § 1 wymaga dokonania zmiany porządkującej, w zakresie odesłania do art. 237 § 1 pkt 2.

4. Wprowadzenie do Kodeksu pracy przepisu materialnego z zakresu wypadków przy pracy

Projektowana ustawa wprowadza również do K.p. normę materialną, nakazującą pracodawcy przechowywanie protokołu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy wraz z pozostałą dokumentacją powypadkową przez 10 lat. Norma ta dotychczas zawarta w § 15 rozporządzenia Rady

Ministrów z dnia 28 lipca 1998 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz sposobu ich dokumentowania, a także zakresu informacji zamieszczanych w rejestrze wypadków przy pracy (Dz. U. Nr 115, poz. 744, z 2004 r. Nr 14, poz. 117 oraz z 2006 r. Nr 215, poz. 1582), dalej rozporządzenie ws. wypadków przy pracy, zostaje umieszczona w § 3¹ dodawanym w art. 234 po § 3 K.p.

Niezbędne jest przeniesienie powyższego obowiązku nałożonego na pracodawcę, z ww. rozporządzenia do K.p., gdyż jak już zauważono zgodnie z art. 66 Konstytucji sposób realizacji prawa do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy oraz obowiązki pracodawcy mogą być określone wyłącznie w drodze ustawy.

W projekcie przewidziano również dodanie pkt 2 do treści upoważnienia zawartego w art. 237 § 1 pkt 1 K.p., wskazującego, iż Rada Ministrów określi również skład zespołu powypadkowego.

Uzupełnienie powyższego upoważnienia uzasadnione jest tym, że określenie składu zespołu powypadkowego jest podstawową materią uregulowaną w rozporządzeniu ws. wypadków przy pracy, natomiast wydaje się, iż nie mieści się ona w upoważnieniu do określenia sposobu i trybu ustalania okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy, zwartym z art. 237 § 1 pkt 1.

5. Zmiana ustawy o ubezpieczeniu z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz ustawy o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach

W związku z przeniesieniem definicji pojęcia choroby zawodowej do K.p. nowelizacji wymagają: art. 4 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. Nr 199, poz. 1673, z późn. zm.) oraz art. 2 ust. 2 i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. Nr 199, poz. 1674, z późn. zm.), odwołujące się do definicji tego pojęcia zawartej w K.p.

W projekcie przewidziano termin wejścia w życie niniejszej ustawy na dzień 3 lipca 2009 r. Powyższe uzasadnione jest faktem, iż Trybunał Konstytucyjny odroczył utratę mocy obowiązującej przez powołane w sentencji przepisy na 12 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Oznacza to, że przepisy wskazane w sentencji ww. wyroku przestaną obowiązywać z dniem 3 lipca 2009 r., i tym samym nowa regulacja w zakresie chorób zawodowych powinna wejść w życie najpóźniej z dniem wskazanym powyżej.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach dotyczących sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 337), projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji. Nie zgłoszono uwag w trybie przewidzianym ww. ustawą.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

I. Cel projektowanej ustawy

Projekt ustawy stanowi realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 czerwca 2008 r., P 23/07 (Dz. U. Nr 116, poz. 740). Projektowana ustawa, zgodnie z wymogami art. 92 Konstytucji, zmierza do uzupełnienia upoważnienia zawartego w art. 237 § 1 pkt 2 i 3, a także analogicznie w pkt 1 Kodeksu pracy (dalej K.p.), o wytyczne dotyczące treści rozporządzenia Rady Ministrów. Jednocześnie mając na uwadze zalecenia Trybunału Konstytucyjnego zawarte w uzasadnieniu do ww. wyroku, do K.p. wprowadzone zostały normy regulujące kwestie definicji choroby zawodowej oraz możliwości rozpoznania choroby zawodowej u pracownika lub byłego pracownika bez względu na wcześniejsze zakończenie pracy w narażeniu zawodowym. Do K.p. przeniesiona została również regulacja wskazująca na poszerzenie katalogu podmiotów, które mogą dokonać zgłoszenia choroby zawodowej. Wynikało to z konieczności zapewnienia przepisom regulującym problematykę chorób zawodowych zgodności z konstytucyjnym, hierarchicznym układem źródeł prawa oraz zasadami poprawnej legislacji.

Na uwadze należy mieć również art. 66 ust. 1 Konstytucji wskazujący, iż obowiązki pracodawcy z zakresu zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy muszą być określone w ustawie. Wyraz temu daje zarówno § 5 dodawany do art. 235 K.p., jak i fakt umieszczenia całego katalogu podmiotów uprawnionych do zgłoszenia podejrzenia choroby zawodowej w K.p, a także przeniesienie normy nakładającej na pracodawcę obowiązek przechowywania protokołu powypadkowego przez 10 lat z § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lipca 1998 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz sposobu ich dokumentowania, a także zakresu informacji zamieszczanych w rejestrze wypadków przy pracy (Dz. U. Nr 115, poz. 744, z 2004 r. Nr 14, poz. 117 oraz z 2006 r. Nr 215, poz. 1582) do art. 234 § 3¹ K.p.

II. Podmioty, na które oddziałuje projektowana ustawa

Projektowana ustawa nie zmienia co do istoty regulacji dotyczących problematyki chorób zawodowych, a także problematyki wypadków przy pracy, w związku z tym projektowane regulacje

będą oddziaływały na pracowników, byłych pracowników oraz pracodawców w takim samym zakresie, jak dotychczas.

Ze względu na fakt, że projektowana ustawa zmienia katalog podmiotów zobowiązanych do dokonania zgłoszenia podejrzenia choroby zawodowej, a także wprowadza obowiązek kierowania na badania w celu wydania orzeczenia o rozpoznaniu choroby zawodowej albo braku podstaw do jej rozpoznania, w każdym przypadku podejrzenia o taką chorobę, będzie ona oddziaływała na lekarzy, lekarzy dentystów oraz lekarzy weterynarii.

III. Wyniki konsultacji społecznych

Projekt ustawy został przekazany do konsultacji społecznych z następującymi podmiotami: Forum Związków Zawodowych, NSZZ „Solidarność”, NSZZ „Solidarność 80”, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Konfederacja Pracodawców Polskich, Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”, Business Centre Club, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych.

Uwagi do projektu zgłosił związek zawodowy NSZZ „Solidarność”, jednak odnosiły się one wyłącznie do „wykazu chorób zawodowych” stanowiącego załącznik do projektu rozporządzenia w sprawie chorób zawodowych, a także Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych „Lewiatan” w zakresie skrócenia okresu przechowywania protokołu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy. Pozostałe podmioty nie zgłosiły uwag.

IV. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wejście w życie projektowanych rozwiązań nie będzie miało wpływu na sektor finansów publicznych, gdyż projektowane zmiany mają jedynie na celu zapewnienie zgodności przepisów regulujących problematykę chorób zawodowych i wypadków przy pracy z zasadami konstytucyjnymi oraz ogólnie przyjętymi zasadami poprawnej legislacji.

V. Wpływ regulacji na rynek pracy

Wejście w życie projektu ustawy nie wpłynie na rynek pracy.

VI. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie projektu ustawy nie wpłynie na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość.

VII. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie projektu ustawy nie wpłynie na sytuację i rozwój regionalny.

ROZPORZĄDZENIE
RADY MINISTRÓW
z dnia

w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy

Na podstawie art. 237 § 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) sposób i tryb postępowania przy ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz sposób ich dokumentowania, a także zakres informacji zamieszczanych w rejestrze wypadków przy pracy;
- 2) skład zespołu powypadkowego.

§ 2. Pracownik, który uległ wypadkowi, jeżeli stan jego zdrowia na to pozwala, powinien poinformować niezwłocznie o wypadku swojego przełożonego.

§ 3. 1. Do czasu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku pracodawca ma obowiązek zabezpieczyć miejsce wypadku w sposób wykluczający:

- 1) dopuszczenie do miejsca wypadku osób niepowołanych;
- 2) uruchamianie bez koniecznej potrzeby maszyn i innych urządzeń technicznych, które w związku z wypadkiem zostały wstrzymane;
- 3) dokonywanie zmiany położenia maszyn i innych urządzeń technicznych, jak również zmiany położenia innych przedmiotów, które spowodowały wypadek lub pozwalają odtworzyć jego okoliczności.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1146, Nr 196, poz. 1660, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 166, poz. 1608 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252 i Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 68, poz. 610, Nr 86, poz. 732 i Nr 167, poz. 1398, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 133, poz. 935, Nr 217, poz. 1587 i Nr 221, poz. 1615, z 2007 r. Nr 64, poz. 426, Nr 89, poz. 589, Nr 176, poz. 1239, Nr 181, poz. 1288 i Nr 225, poz. 1672 oraz z 2008 r. Nr 93, poz. 586 i Nr 116, poz. 740.

2. Zgodę na uruchomienie maszyn i innych urządzeń technicznych lub dokonanie zmian w miejscu wypadku wyraża pracodawca, w uzgodnieniu ze społecznym inspektorem pracy, po dokonaniu oględzin miejsca wypadku oraz po sporządzeniu, jeśli zachodzi potrzeba, szkicu lub fotografii miejsca wypadku.

3. Zgodę, o której mowa w ust. 2, w sytuacji zaistnienia wypadku śmiertelnego, ciężkiego lub zbiorowego wyraża pracodawca po uzgodnieniu z właściwym inspektorem pracy i prokuratorem, a w razie zaistnienia takich wypadków w zakładzie górniczym - także po uzgodnieniu z właściwym organem państwowego nadzoru górniczego.

4. Dokonywanie zmian w miejscu wypadku bez uzyskania zgody, o której mowa w ust. 2 i 3, jest dopuszczalne, jeżeli zachodzi konieczność ratowania osób lub mienia albo zapobieżenia grożącemu niebezpieczeństwu.

§ 4. Okoliczności i przyczyny wypadków ustala, powoływany przez pracodawcę, zespół powypadkowy, w którego skład wchodzi pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy oraz społeczny inspektor pracy.

§ 5. 1. U pracodawcy, który zgodnie z art. 237¹¹ § 1 Kodeksu pracy nie ma obowiązku tworzenia służby bezpieczeństwa i higieny pracy, w skład zespołu powypadkowego, zamiast pracownika służby bezpieczeństwa i higieny pracy, wchodzi pracodawca lub pracownik zatrudniony przy innej pracy, któremu pracodawca powierzył wykonywanie zadań służby bhp, albo specjalista spoza zakładu pracy.

2. U pracodawcy, u którego nie działa społeczna inspekcja pracy, w skład zespołu powypadkowego, zamiast społecznego inspektora pracy, jako członek zespołu wchodzi przedstawiciel pracowników posiadający aktualne zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, zgodnie z przepisami dotyczącymi szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 6. Jeżeli pracodawca nie może dopełnić obowiązku utworzenia zespołu powypadkowego w składzie dwuosobowym, określonym w § 4 i 5, ze względu na małą liczbę zatrudnionych pracowników, okoliczności i przyczyny wypadku ustala zespół powypadkowy, w którego skład wchodzi pracodawca oraz specjalista spoza zakładu pracy.

§ 7. 1. Niezwłocznie po otrzymaniu wiadomości o wypadku zespół powypadkowy jest obowiązany przystąpić do ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku, a w szczególności:

- 1) dokonać oględzin miejsca wypadku, stanu technicznego maszyn i innych urządzeń technicznych, stanu urządzeń ochronnych oraz zbadać warunki wykonywania pracy i inne okoliczności, które mogły mieć wpływ na powstanie wypadku;
- 2) jeżeli jest to konieczne, sporządzić szkic lub wykonać fotografię miejsca wypadku;
- 3) wysłuchać wyjaśnień poszkodowanego, jeżeli stan jego zdrowia na to pozwala;
- 4) zebrać informacje dotyczące wypadku od świadków wypadku;
- 5) zasięgnąć opinii lekarza, a w razie potrzeby opinii innych specjalistów, w zakresie niezbędnym do oceny rodzaju i skutków wypadku;
- 6) zebrać inne dowody dotyczące wypadku;
- 7) dokonać prawnej kwalifikacji wypadku zgodnie z art. 3 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. Nr 199, poz. 1673, z późn. zm.²⁾), zwanej dalej "ustawą";
- 8) określić środki profilaktyczne oraz wnioski, w szczególności wynikające z oceny ryzyka zawodowego na stanowisku pracy, na którym wystąpił wypadek.

2. Zespół powypadkowy jest obowiązany wykorzystać materiały zebrane przez organy prowadzące śledztwo lub dochodzenie, jeżeli materiały te zostaną mu udostępnione.

3. Jeżeli wypadek miał rozmiary katastrofy albo spowodował zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego, zespół powypadkowy wykorzystuje ustalenia zespołu specjalistów, powołanego przez właściwego ministra, wojewodę lub organ sprawujący nadzór określony w art. 237¹⁴ Kodeksu pracy, do ustalenia przyczyn wypadku oraz wyjaśnienia problemów technicznych i technologicznych.

§ 8. 1. Ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku, który miał miejsce na terenie innego zakładu pracy, dokonuje zespół powypadkowy powołany przez pracodawcę poszkodowanego, w obecności przedstawiciela pracodawcy, na którego terenie miał miejsce wypadek.

2. Pracodawca, na którego terenie miał miejsce wypadek, w którym została poszkodowana osoba niebędąca jego pracownikiem, jest obowiązany w szczególności:

- 1) zapewnić udzielenie pomocy poszkodowanemu,
- 2) zabezpieczyć miejsce wypadku w sposób określony w § 3 ust. 1,
- 3) zawiadomić niezwłocznie o wypadku pracodawcę poszkodowanego,

²⁾Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 83, poz. 760 i Nr 223, poz. 2217, z 2004 r. Nr 99, poz. 1001, Nr 121, poz. 1264, Nr 187, poz. 1925 i Nr 210, poz. 2135, z 2005 r. Nr 164, poz. 1366, z 2007 r. Nr 115, poz. 792 oraz z 2008 r. Nr 228, poz. 1507.

- 4) udostępnić miejsce wypadku i niezbędne materiały oraz udzielić informacji i wszechstronnej pomocy zespołowi powypadkowemu ustalającemu okoliczności i przyczyny wypadku.

3. Na wniosek pracodawcy poszkodowanego pracownika pracodawca, na którego terenie miał miejsce wypadek, może ustalić okoliczności i przyczyny wypadku, a następnie dokumentację powypadkową przekazać pracodawcy poszkodowanego pracownika. Pracodawca ten zatwierdza protokół powypadkowy w trybie określonym w § 13.

§ 9. 1. Po ustaleniu okoliczności i przyczyn wypadku zespół powypadkowy sporządza - nie później niż w ciągu 14 dni od dnia uzyskania zawiadomienia o wypadku - protokół ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku, zwany dalej "protokołem powypadkowym", według wzoru ustalonego przez ministra właściwego do spraw pracy na podstawie art. 237 § 2 Kodeksu pracy.

2. Ustalenie okoliczności i przyczyn wypadku w terminie późniejszym niż określony w ust. 1, wskutek uzasadnionych przeszkód lub trudności, wymaga podania przyczyn tego opóźnienia w treści protokołu powypadkowego.

3. Zespół powypadkowy sporządza protokół powypadkowy w niezbędnej liczbie egzemplarzy i wraz z pozostałą dokumentacją powypadkową doręcza niezwłocznie pracodawcy w celu zatwierdzenia.

§ 10. 1. Członek zespołu powypadkowego ma prawo złożyć do protokołu powypadkowego zdanie odrębne, które powinien uzasadnić.

2. W przypadku rozbieżności zdań członków zespołu powypadkowego, o treści protokołu powypadkowego decyduje pracodawca.

§ 11. 1. Zespół powypadkowy jest obowiązany zapoznać poszkodowanego z treścią protokołu powypadkowego przed jego zatwierdzeniem.

2. Poszkodowany ma prawo zgłoszenia uwag i zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole powypadkowym, o czym zespół powypadkowy jest obowiązany pouczyć poszkodowanego.

3. Poszkodowany ma prawo wglądu do akt sprawy oraz sporządzania z nich notatek i odpisów oraz kopii.

4. Zespół powypadkowy zapoznaje z treścią protokołu powypadkowego członków rodziny zmarłego pracownika, o których mowa w art. 13 ustawy, oraz poucza ich o prawie do zgłaszania uwag i zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole powypadkowym.

§ 12. 1. Stwierdzenie w protokole powypadkowym, że wypadek nie jest wypadkiem przy pracy albo że zachodzą okoliczności, które mogą mieć wpływ na prawo pracownika do świadczeń przysługujących z tytułu wypadku, wymaga szczegółowego uzasadnienia i wskazania dowodów stanowiących podstawę takiego stwierdzenia.

2. Do protokołu powypadkowego dołącza się zapis wyjaśnień poszkodowanego i informacji uzyskanych od świadków wypadku, a także inne dokumenty zebrane w czasie ustalania okoliczności i przyczyn wypadku, w szczególności pisemną opinię lekarza lub innych specjalistów, szkice lub fotografie miejsca wypadku, a także odrębne zdanie złożone przez członka zespołu powypadkowego oraz uwagi i zastrzeżenia, o których mowa w § 11 ust. 2 i 4 - stanowiące integralną część protokołu.

§ 13. 1. Protokół powypadkowy zatwierdza pracodawca nie później niż w ciągu 5 dni od dnia jego sporządzenia.

2. Pracodawca zwraca niezatwierdzony protokół powypadkowy, w celu wyjaśnienia i uzupełnienia go przez zespół powypadkowy, jeżeli do treści protokołu zostały zgłoszone zastrzeżenia przez poszkodowanego lub członków rodziny zmarłego wskutek wypadku pracownika albo protokół ten nie odpowiada warunkom określonym w rozporządzeniu.

3. Zespół powypadkowy, po dokonaniu wyjaśnień i uzupełnień, o których mowa w ust. 2, sporządza, nie później niż w ciągu 5 dni, nowy protokół powypadkowy, do którego dołącza protokół niezatwierdzony przez pracodawcę.

§ 14. 1. Zatwierdzony protokół powypadkowy pracodawca niezwłocznie doręcza poszkodowanemu pracownikowi, a w razie wypadku śmiertelnego - członkom rodziny, o których mowa w § 11 ust. 4.

2. Protokół powypadkowy dotyczący wypadków śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych pracodawca niezwłocznie doręcza właściwemu inspektorowi pracy.

§ 15. Protokół powypadkowy dotyczący wypadków śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych, zawierający ustalenia naruszające uprawnienia pracownika albo nieprawidłowe wnioski profilaktyczne, może być zwrócony pracodawcy przez właściwego inspektora pracy, z uzasadnionym wnioskiem o ponowne ustalenie okoliczności i przyczyn wypadku. Przepis § 13 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

§ 16. 1. Pracodawca prowadzi rejestr wypadków przy pracy na podstawie wszystkich protokołów powypadkowych.

2. Rejestr wypadków przy pracy zawiera: imię i nazwisko poszkodowanego, miejsce i datę wypadku, informacje dotyczące skutków wypadku dla poszkodowanego, datę sporządzenia protokołu powypadkowego, stwierdzenie, czy wypadek jest wypadkiem przy pracy, datę przekazania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosku o świadczenia z tytułu wypadku przy pracy, liczbę dni niezdolności do pracy oraz inne informacje, niebędące danymi osobowymi, których zamieszczenie w rejestrze jest celowe, w tym wnioski i zalecenia profilaktyczne zespołu powypadkowego.

§ 17. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia³⁾.

PREZES RADY MINISTRÓW

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 lipca 1998 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz sposobu ich dokumentowania, a także zakresu informacji zamieszczanych w rejestrze wypadków przy pracy (Dz. U. Nr 115, poz. 744, z 2004 r. Nr 14, poz. 117 oraz z 2006 r. Nr 215, poz. 1582), które zgodnie z art. 5 ustawy z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. ...) utraciło moc z dniem

Uzasadnienie

Projektowane rozporządzenie jest wynikiem zmiany upoważnienia zawartego w art. 237 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.) i ma zastąpić obowiązujące rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 lipca 1998 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz sposobu ich dokumentowania, a także zakresu informacji zamieszczanych w rejestrze wypadków przy pracy (Dz. U. Nr 115, poz. 744, z 2004 r. Nr 14, poz. 117 oraz z 2006 r. Nr 215, poz. 1582), dalej rozporządzenie ws. wypadków przy pracy.

Zgodnie z art. 92 ust. 1 Konstytucji przepis upoważniający do wydania rozporządzenia powinien określać organ właściwy do wydania rozporządzenia, zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu.

Upoważnienie zawarte w art. 237 § 1 pkt 1 Kodeksu pracy, dalej K.p., wskazuje Radę Ministrów, jako podmiot zobowiązany do określenia: szczegółowych zasad postępowania przy ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz sposobu ich dokumentowania, a także zakresu informacji zamieszczanych w rejestrze wypadków przy pracy. W upoważnieniu tym brak jednak wytycznych dotyczących treści rozporządzenia, a co więcej nie da się wskazać żadnych treści ustawowych, które mogłyby rolę tych wytycznych pełnić. Należy zauważyć, że mimo iż Konstytucja nie definiuje pojęcia „wytycznych”, to zgodnie z zaleceniami Trybunału zawartymi w ww. wyroku, powinno być ono rozumiane, jako wskazania co do kierunku merytorycznych rozwiązań, które mają znaleźć się w akcie wykonawczym.

W związku z tym, że projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw, mający na celu realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 czerwca 2008 r., P 23/07 (Dz. U. Nr 116, poz. 740), przewiduje m.in. wyprowadzenie zmiany w treści upoważnień, zawartych z art. 237 § 1 pkt 2 i 3, a także w pkt 1 K.p. i uzupełnianie ich o wytyczne, rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2002 r. w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach (Dz. U. Nr 132, poz. 1115), dalej rozporządzenie ws. wykazu chorób zawodowych, oraz rozporządzenie ws. wypadków przy pracy utracą moc z dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej. Zgodnie, bowiem z § 32 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. z sprawie „Zasad techniki

prawodawczej”, (Dz. U. Nr 100, poz. 908), dalej ZTP, „jeżeli zmienia się treść przepisu upoważniającego do wydania aktu wykonawczego w ten sposób, że zmienia się rodzaj aktu wykonawczego albo zakres spraw przekazanych do uregulowania aktem wykonawczym lub wytyczne dotyczące treści tego aktu, przyjmuje się że taki akt wykonawczy traci moc obowiązującą z dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej treść przepisu upoważniającego”.

Należy również zaznaczyć, iż jak wskazuje § 126 ust. 1 ZTP rozporządzenie to nie wymaga uchylecia gdyż utrata mocy obowiązującej, w związku z wprowadzeniem zmian wskazanych w § 32 ust. 2 ZTP, następuje z mocy samego prawa.

W projektowanym rozporządzeniu nie wprowadza się normy nakazującej pracodawcy przechowywanie protokołu powypadkowego wraz z pozostałą dokumentacją powypadkową przez 10 lat. Norma ta dotychczas zawarta w § 15 rozporządzenia ws. wypadków przy pracy, zostaje umieszczona w § 3¹ dodawanym w art. 234 po § 3 K.p.

Przeniesienie powyższego obowiązku nałożonego na pracodawcę, z ww. rozporządzenia do K.p., jest niezbędne gdyż zgodnie z art. 66 Konstytucji sposób realizacji prawa do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy oraz obowiązki pracodawcy mogą być określone wyłącznie w drodze ustawy.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projektowane rozporządzenia nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach dotyczących sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. *o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa* (Dz. U. Nr 169, poz. 1414), projekt rozporządzenia został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji. Nie zgłoszono uwag w trybie przewidzianym ww. ustawą.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

I. Cel projektowanej ustawy

Projekt rozporządzenia jest efektem zamiany upoważnienia zawartego w art. 237 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.) i ma zastąpić obowiązujące rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 lipca 1998 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz sposobu ich dokumentowania, a także zakresu informacji zamieszczanych w rejestrze wypadków przy pracy (Dz. U. Nr 115, poz. 744, z 2004 r. Nr 14, poz. 117 oraz z 2006 r. Nr 215, poz. 1582).

II. Podmioty, na które oddziałuje projektowana ustawa

Projektowane rozporządzenie stanowi funkcjonalne uzupełnienie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw i nie zmienia co do istoty regulacji dotyczących problematyki wypadków przy pracy, w związku z tym projektowane regulacje będą oddziaływały na pracowników w takim samym zakresie jak dotychczas.

III. Wyniki konsultacji społecznych

Projekt rozporządzenia został przekazany do konsultacji społecznych z następującymi podmiotami: Forum Związków Zawodowych, NSZZ „Solidarność”, NSZZ „Solidarność 80’, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Konfederacja Pracodawców Polskich, Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”, Business Centre Club, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych. Żaden z ww. podmiotów nie zgłosił uwag do projektowanego rozporządzenia.

IV. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wejście w życie projektowanych rozwiązań nie będzie miało wpływu na sektor finansów publicznych, gdyż projektowane zmiany mają jedynie na celu zapewnienie zgodności przepisów regulujących problematykę wypadków przy pracy z zasadami konstytucyjnymi oraz ogólnie przyjętymi zasadami poprawnej legislacji.

V. Wpływ regulacji na rynek pracy

Wejście w życie projektu rozporządzenia nie wpłynie na rynek pracy.

VI. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie projektu rozporządzenia nie wpłynie na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość.

VII. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie projektu rozporządzenia nie wpłynie na sytuację i rozwój regionalny.

R O Z P O R Z A D Z E N I E
R A D Y M I N I S T R Ó W
z dnia

w sprawie chorób zawodowych

Na podstawie art. 237 § 1 pkt 3-6 i § 1¹⁾ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.¹⁾) zarządza się co następuje:

§ 1. 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wykaz chorób zawodowych;
- 2) okres, w którym wystąpienie udokumentowanych objawów chorobowych upoważnia do rozpoznania choroby zawodowej pomimo wcześniejszego zakończenia pracy w narażeniu zawodowym;
- 3) sposób i tryb postępowania dotyczący zgłaszania podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych;
- 4) podmioty właściwe w sprawie rozpoznawania chorób zawodowych.

2. Rozporządzenie wskazuje instytut medycyny pracy, do którego pracodawca przesyła zawiadomienie o skutkach choroby zawodowej oraz termin, w którym ma ono być przesłane.

§ 2. 1. Ustala się wykaz chorób zawodowych, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

2. W załączniku, o którym mowa w ust. 1 określa się okres, w którym wystąpienie udokumentowanych objawów chorobowych, upoważnia do rozpoznania choroby zawodowej pomimo wcześniejszego zakończenia pracy w narażeniu zawodowym.

§ 3. 1. Narażenie zawodowe podlega ocenie przy dokonywaniu, której uwzględnia się w odniesieniu do:

- 1) czynników chemicznych i fizycznych - rodzaj czynnika, wartość stężeń lub natężeń i okres narażenia zawodowego;
- 2) czynników biologicznych - rodzaj czynnika, ustalenie czasu kontaktu oraz stwierdzenie mechanizmu działania lub drogi szerzenia się czynnika, bez konieczności określenia stężenia tego czynnika;

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1146, Nr 196, poz. 1660, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 166, poz. 1608 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252 i Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 68, poz. 610, Nr 86, poz. 732 i Nr 167, poz. 1398, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 133, poz. 935, Nr 217, poz. 1587 i Nr 221, poz. 1615, z 2007 r. Nr 64, poz. 426, Nr 89, poz. 589, Nr 176, poz. 1239, Nr 181, poz. 1288 i Nr 225, poz. 1672 oraz z 2008 r. Nr 93, poz. 586 i Nr 116, poz. 740.

- 3) czynników o działaniu uczulającym (alergenów) - rodzaj czynnika i stwierdzenie kontaktu z takim czynnikiem w czasie pracy, jeżeli występował on w środowisku pracy, surowcach, półproduktach lub gotowych wyrobach, bez konieczności określania stężenia tego czynnika;
- 4) sposobu wykonywania pracy - określenie stopnia obciążenia wysiłkiem fizycznym oraz chronometraż czynności, które mogą powodować nadmierne obciążenie odpowiednich narządów lub układów organizmu ludzkiego.

2. Ocenę narażenia zawodowego przeprowadza:

- 1) w związku z podejrzeniem choroby zawodowej - lekarz kierujący na badania w celu wydania orzeczenia o rozpoznaniu choroby zawodowej albo braku podstaw do jej rozpoznania, jeżeli sprawuje profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikiem, którego dotyczy podejrzenie;
- 2) w toku ustalania rozpoznania choroby zawodowej - lekarz zatrudniony w jednostce orzeczniczej, o której mowa w § 6 ust. 2 i 3;
- 3) w toku podejmowania decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej lub decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej - państwowy powiatowy inspektor sanitarny, zwany dalej "właściwym państwowym inspektorem sanitarnym".

3. Ocenę narażenia zawodowego sporządza się na formularzu określonym w przepisach w sprawie sposobu dokumentowania chorób zawodowych i skutków tych chorób, przy wykorzystaniu dokumentacji gromadzonej na podstawie odrębnych przepisów przez pracodawców i jednostki organizacyjne Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a także, jeśli postępowanie dotyczy aktualnego zatrudnienia, na podstawie oceny przeprowadzonej bezpośrednio u pracodawcy.

§ 4. 1. Podejrzenie choroby zawodowej zgłasza się:

- 1) właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu,
- 2) właściwemu inspektorowi pracy
– których właściwość ustala się według miejsca, w którym praca jest lub była wykonywana przez pracownika, lub według krajowej siedziby pracodawcy w przypadku, gdy dokumentacja dotycząca narażenia zawodowego jest gromadzona w tej siedzibie.

2. Zgłoszenia podejrzenia choroby zawodowej dokonuje się na formularzu określonym w przepisach w sprawie sposobu dokumentowania chorób zawodowych i skutków tych chorób, a w przypadku choroby zawodowej o ostrym przebiegu lub podejrzenia, że choroba zawodowa była przyczyną śmierci pracownika - dodatkowo w formie telefonicznej.

§ 5. 1. Właściwy państwowy inspektor sanitarny, który otrzymał zgłoszenie podejrzenia choroby zawodowej, wszczyna postępowanie, a w szczególności kieruje pracownika, którego dotyczy podejrzenie, na badanie w celu rozpoznania choroby zawodowej do jednostki orzeczniczej, o której mowa w § 6 ust. 2, powiadamiając o tym pracodawcę i jednostkę podstawową służby medycyny pracy sprawującą profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikiem, z którą pracodawca zawarł umowę w trybie określonym odrębnymi przepisami.

2. Skierowania do jednostki orzeczniczej, o którym mowa w ust. 1, nie stosuje się, jeżeli zgłoszenie podejrzenia choroby zawodowej zostało dokonane przez lekarza tej jednostki.

§ 6. 1. Właściwym do orzekania o rozpoznaniu choroby zawodowej lub o braku podstaw do jej rozpoznania jest lekarz spełniający wymagania kwalifikacyjne określone w przepisach w sprawie specjalizacji lekarskich niezbędnych do wykonywania orzecznictwa w zakresie chorób zawodowych, zatrudniony w jednej z jednostek orzeczniczych, o których mowa w ust. 2 i 3.

2. Jednostkami orzeczniczymi I stopnia są:

- 1) poradnie i oddziały chorób zawodowych wojewódzkich ośrodków medycyny pracy, także w zakresie chorób zawodowych zakaźnych i inwazyjnych zakażeń;
- 2) katedry, poradnie i kliniki chorób zawodowych akademii medycznych;
- 3) przychodnie i oddziały chorób zakaźnych poziomu wojewódzkiego - w zakresie chorób zawodowych zakaźnych i inwazyjnych zakażeń;
- 4) jednostki organizacyjne zakładów opieki zdrowotnej, w których nastąpiła hospitalizacja - w zakresie rozpoznawania chorób zawodowych u pracowników hospitalizowanych z powodu wystąpienia ostrych objawów choroby.

3. Jednostkami orzeczniczymi II stopnia:

- 1) od orzeczeń wydanych przez lekarzy zatrudnionych w jednostkach orzeczniczych, o których mowa w ust. 2 pkt 1, 2 i 4, są przychodnie, oddziały i kliniki chorób zawodowych jednostek badawczo-rozwojowych w dziedzinie medycyny pracy;
- 2) od orzeczeń wydanych przez lekarzy zatrudnionych w jednostkach orzeczniczych, o których mowa w ust. 2 pkt 1, w zakresie chorób zawodowych zakaźnych i inwazyjnych zakażeń, oraz w pkt 3, są katedry, poradnie i kliniki chorób zakaźnych i inwazyjnych akademii medycznych, a w odniesieniu do gruźlicy także jednostki badawczo-rozwojowe prowadzące rozpoznawanie i leczenie gruźlicy.

4. Właściwość jednostki orzeczniczej I stopnia ustala się zgodnie z kryteriami określonymi w § 4 ust. 1, a w przypadku gdy pracownik zamieszkuje w innym województwie, niż była wykonywana praca powodująca zagrożenie zawodowe, właściwość jednostki orzeczniczej I stopnia ustala się według aktualnego miejsca zamieszkania pracownika.

§ 7. 1. Lekarz, o którym mowa w § 6 ust. 1, wydaje orzeczenie lekarskie o rozpoznaniu choroby zawodowej lub o braku podstaw do rozpoznania choroby zawodowej na podstawie wyników przeprowadzonych badań lekarskich i pomocniczych, dokumentacji medycznej pracownika, dokumentacji przebiegu zatrudnienia oraz oceny narażenia zawodowego.

2. Jeżeli zakres informacji zawartych w dokumentacji, o której mowa w ust. 1, jest niewystarczający do wydania orzeczenia lekarskiego, lekarz występuje o ich uzupełnienie do:

- 1) pracodawcy - w zakresie obejmującym przebieg oraz organizację pracy zawodowej pracownika, w tym pracę w godzinach nadliczbowych, dane o narażeniu zawodowym, obejmujące także wyniki pomiarów czynników szkodliwych wykonanych na stanowiskach pracy, na których pracownik był zatrudniony, stosowane przez pracownika środki ochrony indywidualnej, a w przypadku narażenia pracownika na czynniki o działaniu uczulającym (alergenów) – także o przekazanie próbki substancji, w ilości niezbędnej do przeprowadzenia badań diagnostycznych;
- 2) lekarza sprawującego profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikiem, którego dotyczy podejrzenie choroby zawodowej - w zakresie dokonania uzupełniającej oceny narażenia zawodowego oraz o udostępnienie dokumentacji medycznej pracownika wraz z wynikami przeprowadzonych badań profilaktycznych;
- 3) lekarza ubezpieczenia zdrowotnego lub innego lekarza prowadzącego leczenie tego pracownika - o udostępnienie dokumentacji medycznej w zakresie niezbędnym do rozpoznania choroby zawodowej;
- 4) właściwego państwowego inspektora sanitarnego - w zakresie oceny narażenia zawodowego, zwłaszcza na podstawie dokumentacji archiwalnej oraz informacji udostępnianej na jego wniosek przez odpowiednie jednostki organizacyjne Państwowej Inspekcji Sanitarnej i służby medycyny pracy w odniesieniu do zakładów pracy, które uległy likwidacji;
- 5) pracownika - w zakresie uzupełnienia wywiadu zawodowego przeprowadzonego przez lekarza praktykującego indywidualnie lub zatrudnionego w zakładzie opieki zdrowotnej albo właściwego państwowego inspektora sanitarnego wydającego skierowanie na badanie w celu rozpoznania choroby zawodowej.

3. Orzeczenie lekarskie o rozpoznaniu choroby zawodowej lub o braku podstaw do rozpoznania choroby zawodowej przesyła się właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu, zainteresowanemu pracownikowi oraz osobie zgłaszającej podejrzenie choroby zawodowej, a w przypadku gdy orzeczenie lekarskie zostało wydane przez lekarza zatrudnionego w jednostce orzeczniczej II stopnia - również jednostce orzeczniczej I stopnia.

§ 8. 1. Pracownik, który nie zgadza się z treścią orzeczenia lekarskiego o rozpoznaniu choroby zawodowej lub o braku podstaw do rozpoznania choroby zawodowej, może wystąpić z wnioskiem o przeprowadzenie ponownego badania przez jednostkę orzeczniczą II stopnia.

2. Wniosek o ponowne badanie składa się w terminie 14 dni od dnia otrzymania orzeczenia lekarskiego za pośrednictwem jednostki orzeczniczej I stopnia, zatrudniającej lekarza, gdy wydał to orzeczenie.

3. W przypadku wystąpienia pracownika z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, jednostka orzecznicza I stopnia powiadamia o tym właściwego państwowego inspektora sanitarnego.

4. Orzeczenie wydane w wyniku ponownego badania jest ostateczne.

§ 9. 1. Decyzję o stwierdzeniu choroby zawodowej albo decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej wydaje się na podstawie materiału dowodowego, a w szczególności danych zawartych w orzeczeniu lekarskim, o którym mowa w § 7 ust. 1, oraz oceny narażenia zawodowego pracownika.

2. Jeżeli właściwy państwowy inspektor sanitarny przed wydaniem decyzji uzna, że materiał dowodowy, o którym mowa w ust. 1, jest niewystarczający do wydania decyzji, może żądać od lekarza, który wydał orzeczenie lekarskie, uzupełnienia orzeczenia lub wystąpić do jednostki orzeczniczej II stopnia o dodatkową konsultację oraz podjąć inne czynności niezbędne do uzupełnienia materiału dowodowego.

3. Od decyzji wydanej przez właściwego państwowego inspektora sanitarnego przysługuje odwołanie do właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego, a od decyzji państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

4. Właściwy państwowy inspektor sanitarny przesyła decyzje, o których mowa w ust. 1:

- 1) zainteresowanemu pracownikowi;
- 2) pracodawcy lub pracodawcom zatrudniającym pracownika w warunkach, które mogły spowodować skutki zdrowotne uzasadniające postępowanie w sprawie rozpoznania i stwierdzenia choroby zawodowej;
- 3) jednostce orzeczniczej zatrudniającej lekarza, który wydał orzeczenie lekarskie;
- 4) właściwemu inspektorowi pracy.

§ 10. Właściwy państwowy inspektor sanitarny w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja o stwierdzeniu choroby zawodowej stała się ostateczna, sporządza kartę stwierdzenia choroby zawodowej i przesyła ją do:

- 1) Instytutu Medycyny Pracy im. prof. dr. med. Jerzego Nofera w Łodzi i państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego - w przypadku gdy ostateczna stała się decyzja wydana przez właściwego państwowego inspektora sanitarnego;

- 2) Instytutu Medycyny Pracy im. prof. dr. med. Jerzego Nofera w Łodzi - w przypadku gdy ostateczna stała się decyzja wydana przez państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego.

§ 11. Zawiadomienie o skutkach choroby zawodowej, o którym mowa w art. 235 § 5 Kodeksu pracy przesyła się do Instytutu Medycyny Pracy im. prof. dr. med. Jerzego Nofera w Łodzi, po zakończeniu postępowania mającego na celu ustalenie uszczerbku na zdrowiu lub niezdolności do pracy w związku ze stwierdzoną chorobą zawodową pracownika.

§ 12. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia²⁾.

PREZES RADY MINISTRÓW

²⁾ Niniejsze rozporządzenia było poprzedzone rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2002 r. w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach (Dz. U. Nr 132, poz. 1115), które zgodnie z art. 5 ustawy z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. ...) utraciło moc z dniem

Wykaz chorób zawodowych

Choroby zawodowe		Okres, w którym wystąpienie udokumentowanych objawów chorobowych upoważnia do rozpoznania choroby zawodowej pomimo wcześniejszego zakończenia pracy w narażeniu zawodowym
1		2
1.	Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa wywołane przez substancje chemiczne:	w przypadku zatruc ostrych - 3 dni, w przypadku zatruc przewlekłych – w zależności od rodzaju substancji
2.	Gorączka metaliczna	3 dni
3.	Pylice płuc:	
1)	pylica krzemowa	nie określa się
2)	pylica górników kopalń węgla	nie określa się
3)	pylico-gruźlica	nie określa się
4)	pylica spawaczy	nie określa się
5)	pylica azbestowa	nie określa się
4.	Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu:	
1)	rozległe zgrubienia opłucnej	nie określa się
2)	rozległe blaszki opłucnej lub osierdzia	nie określa się
3)	wysiłek opłucnowy	3 lata
5.	Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli, które spowodowało trwałe upośledzenie sprawności wentylacyjnej płuc z obniżeniem natężonej objętości wydechowej pierwszosekundowej (FEV1) poniżej 50 % wartości należnej, wywołane narażeniem na pyły lub gazy drażniące,	1 rok

	jeżeli w ostatnich 10 latach pracy zawodowej były przypadki stwierdzenia na stanowisku pracy przekroczeń odpowiednich normatywów higienicznych	
6.	Astma oskrzelowa	1 rok
7.	Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych:	
1)	postać ostra i podostra	1 rok
2)	postać przewlekła	3 lata
8.	Ostre uogólnione reakcje alergiczne	1 dzień
9.	Byssinoza	1 rok
10.	Beryloza	nie określa się
11.	Choroby płuc wywołane pyłem metali twardych	nie określa się
12.	Alergiczny nieżyt nosa	1 rok
13.	Zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym	1 rok
14.	Przedziurawienie przegrody nosa wywołane substancjami o działaniu żrącym lub drażniącym	2 lata
15.	Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat:	
1)	guzki głosowe twarde	2 lata
2)	wtórne zmiany przerostowe fałdów głosowych	2 lata
3)	niedowład mięśni przywodzących i napinających fałdy głosowe z niedomykalnością fonacyjną głośni i trwałą dysfonią	2 lata
16.	Choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego:	
1)	ostra choroba popromienna uogólniona po napromieniowaniu całego ciała lub	2 miesiące

	przeważającej jego części	
2)	ostra choroba popromienna o charakterze zmian zapalnych lub zapalno-martwiczych skóry i tkanki podskórnej	1 miesiąc
3)	przewlekłe popromienne zapalenie skóry	nie określa się
4)	przewlekłe uszkodzenie szpiku kostnego	3 lata
5)	zaćma popromienna	10 lat
6)	nowotwory złośliwe z prawdopodobieństwem indukcji przekraczającym 10%	indywidualnie, po oszacowaniu ryzyka
17.	Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi:	indywidualnie w zależności od okresu latencji nowotworu
1)	rak płuca, rak oskrzela	
2)	międzybłoniak opłucnej albo otrzewnej	
3)	nowotwór układu krwiotwórczego	
4)	nowotwór skóry	
5)	nowotwór pęcherza moczowego	
6)	naczyniako-mięsak wątroby	
18.	Choroby skóry:	
1)	alergiczne kontaktowe zapalenie skóry	5 lat
2)	kontaktowe zapalenie skóry z podrażnienia	1 miesiąc
3)	trądzik olejowy, smarowy lub chlorowy o rozległym charakterze	1 miesiąc
4)	drożdżakowe zapalenie skóry rąk u osób pracujących w warunkach sprzyjających rozwojowi drożdżaków chorobotwórczych	1 miesiąc
5)	grzybice skóry u osób stykających się z materiałem biologicznym pochodzącym od zwierząt	1 miesiąc
6)	pokrzywka kontaktowa	1 rok
7)	toksyczne zapalenie skóry z przebarwieniem wywołane przez smary lub oleje	2 lata

8)	liszaj płaski kontaktowy wywołany odczynnikami stosowanymi w fotografii barwnej	2 lata
9)	fotodermatozy zawodowe	3 lata
10)	rozległe szpecące odbarwienia lub przebarwienia skóry albo inkrustacja skóry cząstkami ciał obcych	3 lata
19.	Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy:	
1)	przewlekłe zapalenie ścięgna i jego pochewki	1 rok
2)	przewlekłe zapalenie kaletki maziowej	1 rok
3)	przewlekłe uszkodzenie łąkotki	1 rok
4)	przewlekłe uszkodzenie torebki stawowej	1 rok
5)	przewlekłe zapalenie okołostawowe barku	1 rok
6)	przewlekłe zapalenie nadkłykcia kości ramiennej	1 rok
7)	zmęczeniowe złamanie kości	1 rok
8)	martwica kości nadgarstka	1 rok
20.	Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy:	
1)	zespół cieśni w obrębie nadgarstka	1 rok
2)	zespół rowka nerwu łokciowego	1 rok
21.	Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem, wyrażony podwyższeniem progu słuchu o wielkości co najmniej 45 dB w uchu lepiej słyszającym, obliczony jako średnia arytmetyczna dla częstotliwości audiometrycznych 1,2 i 3 kHz	2 lata
22.	Zespół wibracyjny:	
1)	postać naczyniowo-nerwowa	1 rok
2)	postać kostno-stawowa	3 lata

3)	postać mieszana: naczyniowo-nerwowa i kostno-stawowa	3 lata
23.	Choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego:	
1)	choroba dekompresyjna	5 lat
2)	urazy ciśnieniowe	3 dni
3)	następstwa oddychania mieszaninami gazowymi pod zwiększonym ciśnieniem	3 dni
24	Choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia:	
1)	udar cieplny albo jego następstwa	1 rok
2)	wyczerpanie cieplne albo jego następstwa	1 rok
3)	Odmrożyny	1 rok
25.	Choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi, chemicznymi lub biologicznymi:	
1)	alergiczne zapalenie spojówek	1 rok
2)	ostre zapalenie spojówek wywołane promieniowaniem nadfioletowym	1 dzień
3)	epidemiczne wirusowe zapalenie spojówek lub rogówki	1 rok
4)	zwyrodnienie rogówki wywołane czynnikami drażniącymi	3 lata
5)	zaćma wywołana działaniem promieniowania podczerwonego lub długofalowego nadfioletowego	10 lat
6)	centralne zmiany zwyrodnieniowe siatkówki i naczyniówki wywołane krótkofalowym promieniowaniem podczerwonym lub promieniowaniem widzialnym z obszaru widma niebieskiego	3 lata

26.	Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa:	
1)	wirusowe zapalenie wątroby	nie określa się
2)	borelioza	nie określa się
3)	gruźlica	nie określa się
4)	bruceloza	nie określa się
5)	pełzakowica	nie określa się
6)	zimnica	nie określa się
7)	inne choroby zakaźne lub pasożytnicze	nie określa się

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 237 § 1 pkt 3-6 i § 1¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.) i ma zastąpić obowiązujące rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2002 r. w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach (Dz. U. Nr 132, poz. 1115).

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 19 czerwca 2008 r., P 23/07 (Dz. U. Nr 116, poz. 740) orzekł o niezgodności:

- 1) art. 237 § 1 pkt 2 i 3 ustawy – Kodeks pracy w zakresie, w jakim nie określają wytycznych dotyczących treści rozporządzenia, oraz
- 2) rozporządzenia w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznania i stwierdzenia chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach
– z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Jednocześnie Trybunał odroczył utratę mocy przez ww. przepisy na 12 miesięcy od dnia ogłoszenia ww. wyroku w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Oznacza to, iż zarówno wskazane przepisy Kodeksu pracy jak i ww. rozporządzenie przestaną obowiązywać z dniem 3 lipca 2009 r.

W celu realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego i zapobiegając powstaniu luki w prawie przygotowano projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy (dalej K.p.) oraz o zmianie niektórych innych ustaw, nadający nowe brzmienie przepisowi upoważniającemu zawartemu w art. 237 § 1 K.p. Projektowana ustawa wprowadza również do K.p. zasadnicze rozwiązania dotyczące problematyki chorób zawodowych, uregulowane do tej pory w ww. rozporządzeniu.

Przygotowany projekt rozporządzenia w sprawie chorób zawodowych oparte zostało na rozwiązaniach przyjętych w obecnie obowiązującym rozporządzeniu w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznania i stwierdzenia chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach. Jednak odmiennie niż w ww. rozporządzeniu, projekt nie będzie regulował kwestii stanowiących istotny element normy prawa materialnego, jak np. dotyczących definicji pojęcia „choroby zawodowej”, czy kształtujących uprawnienia pracownika – przez wskazanie okoliczności decydujących o możliwości rozpoznania choroby zawodowej, lecz tego rodzaju przepisy zostaną wprowadzone w nowym kształcie do K.p. W projektowanym rozporządzeniu nie przewiduje się również regulacji wskazującej podmioty uprawnione do zgłoszenia podejrzenia choroby zawodowej, i jednocześnie uzupełnione zostają w tym zakresie przepisy zawarte w K.p. Działanie to ma na celu przywrócenie

stanu zgodnego z Konstytucją oraz zasadami poprawnej legislacji, gdyż jak zaznaczył w wyroku Trybunał Konstytucyjny, niedopuszczalne jest aby norma ustawowa rozszerzana była przez przepis rozporządzenia.

Natomiast w projektowanym rozporządzeniu określa się nadal min. wykaz chorób zawodowych wraz z wymaganym okresem, w którym wystąpienie udokumentowanych objawów chorobowych upoważnia do rozpoznania choroby zawodowej, a także procedurę dotyczącą zgłoszenia podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych oraz podmioty właściwe do rozpoznawania chorób zawodowych.

Należy zauważyć, że zaprojektowany wykaz chorób zawodowych, zgodnie z upoważnieniem zawartym w art. 237 § 1 pkt 2 K.p., ma charakter zamknięty. Oznacza to zmianę w stosunku do obowiązującego rozporządzenia, które wprowadza wykaz chorób zawodowych nadając mu charakter półotwarty. Tym samym rozporządzenie wykracza poza zakres upoważnienia zawartego w art. 237 § 1 pkt 2 K.p. stanowiącego, iż Rada Ministrów określi wykaz chorób zawodowych.

Za przyjęciem w projektowanym rozporządzeniu katalogu zamkniętego chorób zawodowych przemawia również sama praktyka, bowiem jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 kwietnia 2005 r., sygn. akt I UK 218/04: „Przy stwierdzeniu choroby zawodowej może być uwzględniane jedynie działanie substancji wymienionych w obowiązujących aktach wykonawczych wydanych z upoważnienia przepisów Kodeksu pracy, a katalog chorób zawodowych nie może być poszerzony w drodze wnioskowań z innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa.”.

W projektowanym rozporządzeniu Rada Ministrów wskazuje również, na podstawie upoważnienia zawartego w art. 237 § 1¹ projektowanej nowelizacji K.p., instytut medycyny pracy, do którego pracodawca przesyła zawiadomienie o skutkach choroby zawodowej oraz termin, w którym ma ono być przesłane. W obecnym stanie prawnym obowiązek przekazania takiego zawiadomienia nakłada się na pracodawcę w drodze rozporządzenia, co wydaje się być niezgodnie z wyrażoną w art. 66 Konstytucji zasadą, iż obowiązki związane z bezpieczeństwem i higieną pracy określa się w drodze ustawy. Ponadto obowiązujące rozporządzenie, regulując ten obowiązek w § 9 ust. 2, wykracza poza zakres upoważnienia zawartego w art. 237 § 1 pkt 2 i 3 K.p.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projektowane rozporządzenie nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach dotyczących sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. *o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa* (Dz. U. Nr 169, poz. 1414), projekt rozporządzenia został zamieszczony w

Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji. Nie zgłoszono uwag w trybie przewidzianym ww. ustawą.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

I. Cel projektowanej ustawy

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 237 § 1 pkt 3-6 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.) i ma zastąpić obowiązujące rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2002 r. w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach (Dz. U. Nr 132, poz. 1115).

II. Podmioty, na które oddziałuje projektowana ustawa

Projektowane rozporządzenie stanowi funkcjonalne uzupełnienie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw i nie zmienia, co do istoty regulacji dotyczących problematyki chorób zawodowych w związku z tym projektowane regulacje będą oddziaływały na pracowników, byłych pracowników oraz pracodawców w takim samym zakresie jak dotychczas.

III. Wyniki konsultacji społecznych

Projekt rozporządzenia został przekazany do konsultacji społecznych z następującymi podmiotami: Forum Związków Zawodowych, NSZZ „Solidarność”, NSZZ „Solidarność 80’, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Konfederacja Pracodawców Polskich, Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”, Business Centre Club, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych.

Do projektu uwagi zgłosił Związek Zawodowy NSZZ „Solidarność”. Uwagi te dotyczą nadania charakteru półotwartego „wykazowi chorób zawodowych”, który stanowi załącznik do niniejszego projektu rozporządzenia, a także potrzeby dokonania zmiany w zakresie wymaganych okresów wystąpienia udokumentowanych objawów chorobowych (kolumna II tabeli stanowiącej załącznik). Przedmiotowy projekt będzie poddany dodatkowym konsultacjom społecznym.

Pozostałe podmioty nie zgłosiły uwag do projektowanego rozporządzenia.

IV. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wejście w życie projektowanych rozwiązań nie będzie miało wpływu na sektor finansów publicznych, gdyż projektowane zmiany mają jedynie na celu zapewnienie zgodności przepisów regulujących problematykę chorób zawodowych z zasadami konstytucyjnymi oraz ogólnie przyjętymi zasadami poprawnej legislacji.

V. Wpływ regulacji na rynek pracy

Wejście w życie projektu rozporządzenia nie wpłynie na rynek pracy.

VI. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie projektu rozporządzenia nie wpłynie na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość.

VII. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie projektu rozporządzenia nie wpłynie na sytuację i rozwój regionalny.

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ

KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU

Mikołaj Dowgiałewicz

Min.MD/1223/09/DP/JSF

Warszawa, dnia 19 maja 2009 r.

Pan
Maciej Berck
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw, sporządzona na podstawie art. 9 pkt 3 w zw. z art. 2 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2a ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej Mikołaja Dowgiałewicza

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przedłożonym projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (pismo nr RM-10-68-09) pozwalam sobie wydać następującą opinię:

Projektowana regulacja jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

SEKRET

STRC

2009-05-19

LOCENIER01